

"L'ampliació de l'OTAN no té aturador"

Javier Solana (Madrid, 1943), ex-ministre d'afers exteriors espanyol i flamant nou secretari general de l'aliança militar més poderosa del món en substitució de Willy Claes, parla en aquesta entrevista des de Brussel·les de l'obertura de l'OTAN als països de l'est i de la missió de pau a Bòsnia.

El desembre de l'any passat Javier Solana va prendre possessió del càrrec de secretari general de l'OTAN, al qual havia renunciat el belga Willy Claes, inculpat de corrupció. El professor de física espanyol, de cinquanta-tres anys, encara era estudiant quan es va afiliar al PSOE. Solana ha estat ministre de Cultura, d'Educació i Ciència i d'Estrangers durant el govern de Felipe Gonzalez i era considerat el seu delfí fins a la seva anada a Brussel·les.

—*Senyor secretari general, quan donarà la benvinguda als primers membres de l'OTAN de l'Europa de l'est?*

—No puc dir cap data exacta. Però l'admissió d'aquests estats és cosa decidida. L'obertura de l'OTAN avança segons el pla existent. Enguany mateix entaularem un diàleg individual amb tots els representants interessats.

—*El canceller alemany Helmut Kohl ha donat paraula als polonesos que, a tot trigar, seran a l'Aliança l'any 2000. Ho troba realista, vista l'oposició russa?*

—En això no contradiré Kohl. És més, és possible que s'aconsegueixi abans i tot. L'ampliació de l'OTAN va per bon camí, no té aturador.

—*De debò? Els polonesos i els txecs dubten que les promeses d'Occident siguin sinceres.*

—Aquesta desconfiança és injusta. Dels nostres esforços per prendre Rússia en consideració, no se n'han de treure falses conclusions. L'obertura de l'OTAN i el contacte amb Rússia són dues coses ben diferents. Nosaltres no ens desviarem del nostre camí, quant a l'ampliació a l'est, però tampoc no cedirem en les nostres temptatives de millorar les relacions amb Rússia.

—*En aquest punt també ha fracassat, fins ara, un molt bon amic de Borís Ieltsin, Helmut Kohl.*

—Precisament per això no podem afluixar en els nostres intents de persuasió. Jo aniré a Moscou la setmana vinent, el 20 de març. Serà la primera visita d'un secretari general de l'OTAN del 1992 ençà.

—*Però si encara no ha acabat la seva visita de presentació als setze membres de l'OTAN...*

—Ho veuen, si n'és, d'important, per mi, una bona entesa amb Rússia? Ara, no per això em sento gens disposat a deixar que es qüestionï el principi de l'ampliació de l'OTAN a l'est.

—*Amb qui es trobarà a Moscou?*

—Amb les persones que toca: el president Ieltsin, el ministre d'Estrangers Primàkov i el ministre de Defensa Gràtxov; però també amb diputats de la Duma i amb representants del món acadèmic.

—*Duu a la butxaca cap proposta concreta per a Ieltsin?*

—No, més aviat voldria mantenir-hi una discussió aclaridora, per eliminar dubtes. Deixaré ben clar que no volem aïllar Rússia de cap manera. Me n'hi vaig amb la mà estesa.

—*I què passa si ningú no la hi agafa, aquesta mà?*

—Tampoc no em faig la il·lusió de modificar radicalment el punt de vista rus. Però insistiré en el fet que ja tenim una base comuna: la missió de pau a Bòsnia, on les tropes de l'OTAN i els soldats russos van plegats. És sobre aquesta experiència que hauríem d'edificar. Sovint és més fàcil d'aconseguir un acord en coses pràctiques que no pas en principis polítics.

—*Les bones experiències amb les tropes de la força de pau IFOR a Bòsnia-Hercegovina no seran suficients perquè els russos deixin que l'OTAN penetri fins a la seva frontera occidental.*

—El govern de Moscou ha de veure clara una cosa: l'obertura de l'OTAN és un fet ineludible. Nosaltres no permetrem que ningú hi oposi vets. Si hi ha països que ens truquen a la porta, els deixarem entrar, si compleixen les condicions per a ser membres d'una organització democràtica.

—*No hi veu cap alternativa, doncs, a l'ampliació oriental?*

—De possibilitats, sempre n'hi ha, però cap de millor que ser membre de ple dret de l'OTAN. No hi ha cap més sortida. El rellotge fa passos, silenciosos, però corre.

—*Amb tot, la porta no és oberta a tothom. On és el límit d'obertura? Ran dels països bàltics?*

—Nosaltres parlarem amb cadascun dels interessats. I a la fi, posem que a final d'any,

ja en valorarem els resultats. Fins aleshores no vull donar cap parer.

—Per què els russos continuen veient en l'OTAN, malgrat tots els avenços, la personificació de l'enemic? Només perquè se senten menysytinguts en les seves ambicions de gran potència?

—Això té motius històrics. Ells consideren l'OTAN com un reflex del Pacte de Varsòvia, que ja no existeix. Nosaltres hem de fer entendre als russos que l'OTAN, precisament, no és cap aparell de poder centralista, regit des de dalt, sinó una unió democràtica i oberta. No volem crear noves línies de divisió a Europa. L'ampliació de l'OTAN s'orienta tan poc contra Rússia com l'ampliació de la Unió Europea, que ja s'ha estès també cap a l'est i que se suposa que continuarà estenent-s'hi.

—La raó de ser de l'OTAN sempre ha estat la contenció de Rússia, i Moscou no deu haver oblidat tampoc que l'Aliança és filla de la guerra freda.

—Naturalment, però l'OTAN no s'ha comportat ofensivament; sempre ha estat una mera aliança defensiva. En tot cas, això pertany al passat. Des del 1989 tot ha canviat molt.

—També els fins de l'OTAN?

—Claríssimament. Si el món continua desenvolupant-se com des d'aleshores, algun dia l'OTAN només complirà les noves missions de manteniment de la pau. Del que es tracta és d'administrar les crisis i de garantir la pau més enllà de les fronteres actuals de l'OTAN,

“Vull deixar ben clar que no volem aïllar Rússia de cap manera. Me n'hi vaig amb la mà estesa. Insistiré en el fet que ja tenim una base comuna: la missió de pau a Bòsnia, on les tropes de l'OTAN i els soldats russos van plegats.”

i també de construir un pacte d'estabilitat en direcció a l'est.

—Amb Rússia o sense?

—Estabilitat a l'Europa central i oriental significa seguretat també per a Rússia. L'OTAN és i serà una organització de seguretat transatlàntica. Amb la missió de pau internacional a Bòsnia-Hercegovina hem tingut l'oportunitat única de provar en la pràctica el que hem elaborat teòricament aquests darrers anys. La missió IFOR mostra la nova cara de l'OTAN, és l'exercici més significatiu de pau compartida que hi hagi hagut mai. I els russos estan molt contents de la seva participació, igual que nosaltres.

—Vol dir que no en fa un gra massa, d'aquesta missió a Bòsnia? Encara no és segur el resultat final.

—L'OTAN és l'única organització capaç de crear les condicions de seguretat a Bòsnia-Hercegovina, sense les quals no seria possible la reconstrucció política del país. I no ho fa creant-hi antagonismes, sinó integrant. No oblidin una cosa: en les tropes de pau IFOR, hi prenen part setze membres que no pertanyen a l'OTAN.

—Sí, sota la direcció de l'OTAN, dels nord-americans entre alguns altres.

—Però funciona esplèndidament! Mirin la brigada septentrional: Dinamarca hi és representada, membre de l'OTAN i de la Unió Europea; també Suècia, membre de la UE, però neutral; i Polònia, ni a l'OTAN ni a la UE. Baixin una mica més cap al sud, cap a Bòs-

nia-Hercegovina, allà hi ha tropes espanyoles conjuntament amb unitats marroquines. Aquesta capacitat de l'OTAN de formar una coalició per la pau tan embolcallant, no hi ha prou paraules per a valorar-la. Moscou hauria de treure'n les seves conclusions.

—*Repetir aquesta salmòdia amb prou feines si l'ajudarà, a Moscou. Els russos no s'avenen a ser el membre júnior d'una OTAN superpoderosa, per contra volen fer política exterior amb interessos de gran potència, com acaba d'aclarir el ministre Primàkov.*

—També ha manifestat que aspira a una relació civilitzada amb l'Occident. I això és el que li oferim.

—*I ha de l'OTAN per força? Primàkov, ben altrament, ha proposat una estructura de seguretat transatlàntica sota el sostre de l'Organització per la Seguretat i la Cooperació a Europa (OSCE).*

—L'OSCE no és cap organització de defensa. Saben de cap altra que, en un breu termini de temps, pugui posar en peu seixanta mil homes i enviar-los a Bòsnia per garantir-ne la seguretat? Aquesta és la diferència! Això, només pot fer-ho l'OTAN. I Rússia també hi té un lloc.

—*Com a membre fins i tot?*

—Dins el marc de la unió per la pau, estem disposats a oferir als russos una relació molt especial amb l'Aliança. Les propostes són damunt la taula. Això podria ser per a ells un bon agafatall, que també respecta els legítims interessos de seguretat de Rússia. Pel que fa a la resta, el temps dirà.

—*No tem que Rússia, després de les eleccions presidencials, no es comporti encara més negativament? Les tendències nacionalistes augmenten entre tots els candidats.*

—Desitjo que Moscou continuï per la via de les reformes. Això és millor per a tothom, per al poble rus i per a Occident.

—*Creu que una victòria del candidat del PC, Ziugànov, faria accelerar l'ampliació de l'OTAN a l'est?*

—Ara no és moment de fer pronòstics. Moltes de les manifestacions dels polítics russos segur que formen part de l'inevitable terrabastall electoral. L'OTAN i la UE haurien de mesurar Moscou pels fets, no per les paraules.

—*Vol dir que no és massa optimista sobre l'èxit de la missió a Bòsnia? Vostè mateix*

—Com a socialista espanyol, al 1982 vostè era dels polítics que es van declarar contraris a un ràpid ingrés del seu país a l'Aliança Atlàntica, i ara en canta lloances. Què ho fa, que s'hagi convertit?

—Els temps, que han canviat. Si no existís l'OTAN, ens l'hauríem d'inventar.

n'havia assenyalat com un dels objectius principals d'evitar un èxode de serbo-bosnians de Sarajevo. I el que passa és exactament això.

—Em dol molt, perquè somnio en una Sarajevo moderna, multicultural. Les autoritats sèrbies i el govern bosnià no ho han fet tot per evitar aquesta sortida. Les tropes IFOR no poden obligar ningú a quedar-se, només poden oferir màxima seguretat als qui es queden.

—*Les seves tropes tampoc no ho tenen gaire bé, això de capturar presumptes criminals de guerra...*

—...Jo treballo estretament amb el tribunal de les Nacions Unides a l'Haia. Richard Goldstone, el cap de la fiscalia, ens ha confirmat que no pot ser tasca dels soldats d'IFOR caçar criminals. Nosaltres no som la policia.

—*D'aquí a poc potser donarà la benvinguda no solament a*

nous membres de ple dret de l'Europa oriental. França ha anunciat que vol repensar-se el seu estatut especial, que és de l'època de De Gaulle. S'ho pren seriosament?

—I tant, i me n'alegro, tot i que encara no és gaire clar fins on arribarà aquesta re-aproximació des del punt de vista francès.

—*Sembla difícil que arribin a reintegrar-se en l'estructura militar. Allò que més agradaria als francesos seria un estat major europeu propi per no dependre tant dels nord-americans.*

—Doncs no és pas així com jo he entès la posició dels francesos. França vol enfortir la identitat de defensa europea dins l'OTAN. Això és una declaració de principis important, un tomb notabilíssim de la política francesa. La qüestió decisiva és: com enfortir el puntal europeu de l'OTAN sense debilitar la connexió transatlàntica amb els nord-americans? Perquè aquest punt és intocable. En aquest moment faig examinar com es pot traduir això a la pràctica.

—*Com a socialista espanyol, al 1982 vostè era dels polítics que es van declarar contraris a un ràpid ingrés del seu país a l'Aliança Atlàntica, i ara en canta lloances. Què ho fa, que s'hagi convertit?*

—Els temps, que han canviat. Si no existís l'OTAN, ens l'hauríem d'inventar.

—*Gràcies per l'entrevista, senyor Solana.*

R. Leick / H. Martens
©Der Spiegel-EL TEMPS
 Traducció: **Carne Gala**